

NAŠA UČILNICA JE GOZD

GRETA VONČINA

Center šolskih in obšolskih dejavnosti, dom Vojsko
greta.voncina@gmail.com

IZVLEČEK

Za ohranjanje zdravih gozdov za prihodnje generacije moramo z gozdovi smotrno gospodariti in jih varovati. Naloga učiteljev je, da učencem gozd približamo in razvijamo njihov pozitiven odnos do gozda. Spoznati morajo, da smo za varovanje gozda odgovorni prav vsi.

1. UVOD

Človek je že od nekdaj povezan in celo odvisen od gozda. Tako ali drugače so gozd občudovali in častili vse civilizacije. Gozd je človeku pomenil varnost, v njem je iskal življenjske vire. Počasi se je gozd začel umikati njivam, človek pa se v želji za napredkom ni ustavil le pri najbolj nujnih potrebah. Kljub vsemu pa je skoraj 60% Slovenije pokrito z gozdom. V Sloveniji je čez 200 milijonov m³ lesa – nekateri vidijo le veliko lesno bogastvo, drugi pa vidimo tudi bogastvo življenja, pa tudi oazo miru, ki je ob današnjem tempu življenja več kot dobrodošla. Da bi ohranili zdrave gozdove za prihodnje rodove, moramo za njih skrbeti. Za to smo odgovorni vsi - vsak na svoj način. Gozdarji skrbijo za gozd z načrtovanjem gozdnega gospodarjenja, gojenjem in nego gozdov ter z varovanjem gozda.

Kaj pa lahko storimo učitelji? Naša naloga je, da učencem gozd približamo, jim pokažemo pomembnost tega ekosistema in s svojim zgledom razvijamo njihov pozitiven odnos do njega. Učitelji v domovih CŠOD lahko to izvajamo na najboljši možni način – jih popeljemo v gozd in ga z njimi raziskovati. Na Vojskem pa v gozd ne zaidemo le v okviru učne teme Gozd. Skozi gozd poteka del orientacijskega teka, pa tudi potok Gačnik, ki ga raziskujemo, nadaljuje svojo pot v gozd. V gozd gremo popisovati lišaje, ko ugotavljamo onesnaženost zraka, meriti temperaturo, ko raziskujemo vreme in vremenske pojave, pa tudi spoznavati talne organizme. V gozd se odpravimo postavljati zavetišča in po suhe veje za ogenj, skozi gozd se moramo prebiti do Partizanske tiskarne Slovenija.

2. CILJI

- seznanijo se z gozdnim bontonom ter pomenom gozda za človeka
- merijo temperaturo zraka zunaj gozda in v njem ter razložijo rezultate
- ugotovijo tip gozda, ki ga opazujemo
- spoznajo pomen gozda v preteklosti za Idrijo
- raziščejo drevo in ga doživijo z vsemi čuti
- poiščejo različne drevesne in grmovne vrste ter jih določijo
- poiščejo živa bitja ali njihove sledi v različnih slojih gozda
- spoznajo vzroke za propadanje gozdov in poiščejo znake poškodb v gozdu
- ugotovijo, da je tudi najmanjše bitje v gozdu pomembno
- seznanijo se z gospodarjenjem z gozdovi in dejavnostjo Zavoda za gozdove
- razvijajo pozitiven odnos do gozda
- razmislijo, kako lahko prav oni varujejo gozd

3. GOZDNI BONTON IN POMEN GOZDA ZA ČLOVEKA

O gozdnem bontonu je potrebno spregovoriti še preden stopimo v gozd. Tega se lahko lotimo na več načinov. Lahko učencem pripravimo delovne liste, na katerih so slike, ki ponazarjajo napačno vedenje v gozdu. Učenci naj sami napišejo pravilo, ki sodi pod vsako sliko, npr.: ne uničuj rastja, gob, mahu, prepovedano kurjenje v gozdu, ne poškoduj dreves in grmov, ne vznemirjaj živali s hrupom... Če želimo, da se še bolj potrudijo jim damo navodila, da pravilo ne sme vsebovati besed »ne smemo«, »prepovedano« itd. Lahko pa jim razdelimo tudi že pripravljene zloženke o gozdnem bontonu, ki sta jih izdala Zavod za gozdove in Zveza gozdarskih društev Slovenije in se ob njih pogovorimo. Če učence vprašam po pomenu gozda za človeka, mi največkrat odgovorijo, da je pomemben zato, ker proizvaja kisik. Takoj zatem pa omenijo les kot surovino. Zelo malo vedo o ekoloških in socialnih funkcijah gozda, tako da jim približajmo gozd tudi s tega vidika.

4. SPOZNAVANJE DREVEŠA IN DREVESNIH VRST

Ko z učenci spoznavamo drevo, se prepustimo vsem čutom – gledamo, poslušamo, tipamo, vohamo, le z okušanjem smo bolj previdni in okušamo le užitne plodove. Zelo zabavno je učencem spoznavati gozd z zaprtimi očmi. Navadno v paru izmenično po en učenec zaveže oči, drugi pa ga varno vodi po določenem delu gozda in tipajo debla, grmovje... V jesenskem času skušamo zberati čimveč različnih barv in odtenkov, ki jih nam ponuja gozd.

Za določanje drevesnih in grmovnih vrst sem izdelala učencem in konkretnemu gozdu prirejen ključ za določanje. Učenci v skupini sami poiščejo 5 različnih dreves in po ključu ugotovijo ime drevesa. Ključ je poenostavljen in po potrebi vanj dodajam drevesne vrste. Primeren je tudi za mlajše učence. Da urimo učence v opazovanju, se lahko gremo tudi igrice, pri kateri si vsak učenec v gozdu najde nekaj, kar mu je všeč – lahko je to list, storž, kamen... Nato vsak zase izbrano stvar zelo dobro opazuje in pove, kaj mu je na njegovi stvari všeč. Ko vsi opišejo izbrani predmet, jih učitelj zbere, pomeša, nato pa razprostre na tla. Učenci nato eden po eden najdejo svoj predmet. Če želimo narediti nalogo težjo, lahko dodamo še nekaj predmetov, ki jih učenci niso nabrali.

5. GOSPODARJENJE Z GOZDOVI

Po vsem raziskovanju in spoznavanju gozda pa se moramo z učenci pogovoriti tudi o varovanju gozdov. Razložiti jim moramo, da se naša današnja dejanja v gozdu lahko pokažejo šele čez 100 let in da moramo za gozd skrbeti tako, da ne bomo ogrozili prihodnost naslednjih generacij. Učence seznanim z delovanjem Zavoda za gozdove, ki izdelava gozdnogojitvene načrte, izbere drevje za posek, določa gozdnogojitvena dela, sanira poškodovane gozdove, varuje pred podlubniki, požari, rastlinojedo divjadjo, izdelava gozdnogospodarske načrte, izračuna lesne zaloge in prirastek v gozdovih in še mnoge druge dejavnosti, ki pa za učence niso tako pomembne.

Naš dom tudi sodeluje z Zavodom za gozdove, območna enota Idrija. Tako je nastala naša GOZDNA UČNA POT, za izobraževalne namene so nam podarili past za lubadarje, razne plakate in zloženke. Učenci se v manjši meri lahko tudi poskusijo v teh nalogah z merjenjem drevesne višine in lesne zaloge, si ogledajo past za lubadarje in spoznajo njeno delovanje. Kdo ve, mogoče pa bomo z vsem tem navdušili bodočega gozdarja...

6. KAKO LAHKO UČENCI VARUJEJO GOZD?

Učenci lahko največ storijo za gozd s primernim obnašanjem v gozdu in na sploh okolju prijaznim življenjem. Ker učenci vedo, da iz lesa pridelamo tudi papir, jim lahko damo konkretno nalogo, ki zahteva nekaj matematičnih spretnosti. Izberejo naj si drevo, ga izmerijo, določijo obseg in izračunajo, koliko m³ lesa je v tistem drevesu. Nato pa naj izračunajo, koliko takih dreves bi bilo potrebno za izdelavo 1t papirja (to je približno 5000 zvezkov A4 formata), če vemo, da je za 1t papirja potrebno 4,5 m³ lesa. Kako lahko zmanjšamo porabo lesa za izdelavo papirja?

Zelo rada se z učenci pozabavam s smetmi v gozdu. V darilno vrečko dam 4 različne predmete, od tega so trije iz gozda (npr. storž, srnjakov rog, polžja hišica...), eden pa v gozd ne spada (npr. pokrovček). Učenci morajo v tišini s tipanjem ugotoviti, kateri izmed štirih predmetov v vrečki ne spada v naravo. Šele ko pridem do zadnjega, lahko povejo svoje zaključke. Nato v gozdu sami poiščejo nekaj, kar v gozd ne spada – in vedno so to smeti. Te smeti seveda odnesemo do prvega smetnjaka.

8. ZAKLJUČEK

V spoznavanje ekosistema gozd lahko vključimo skoraj vse šolske predmete. Veliko o pomenu gozda med II. svetovno vojno nam pove zgodovina, saj so v globinah gozda uspešno ostale skrite partizanski bolnišnici Franja in Pavla ter Partizanska tiskarna Slovenija. Pri merjenju in računanju lesne zaloge potrebujemo matematiko, pripovedke in pesmi opisujejo in opevajo lepote gozdov. Gozd najdemo tudi v pregovorih in rekih, kot je npr. ta, da zaradi gozda ne vidimo dreves. Kako resničen zna biti kdaj ta pregovor! V temo gozd lahko vpletemo fiziko in kemijo ter nabereemo material za ustvarjalno delavnico. Skratka, učitelj vsakega predmeta v šoli bi si kdaj pa kdaj privoščil z učenci obisk gozda. Zato spodbujajmo učence, naj gozd čimvečkrat obišejo in ga raziskujejo.

VIRI

Danks, F. in Schofield, J. (2007). *Igrišča narave*. Radovljica, Didakta

Godet, J. (1998). *Domača drevesa in grm*. Radovljica, Didakta

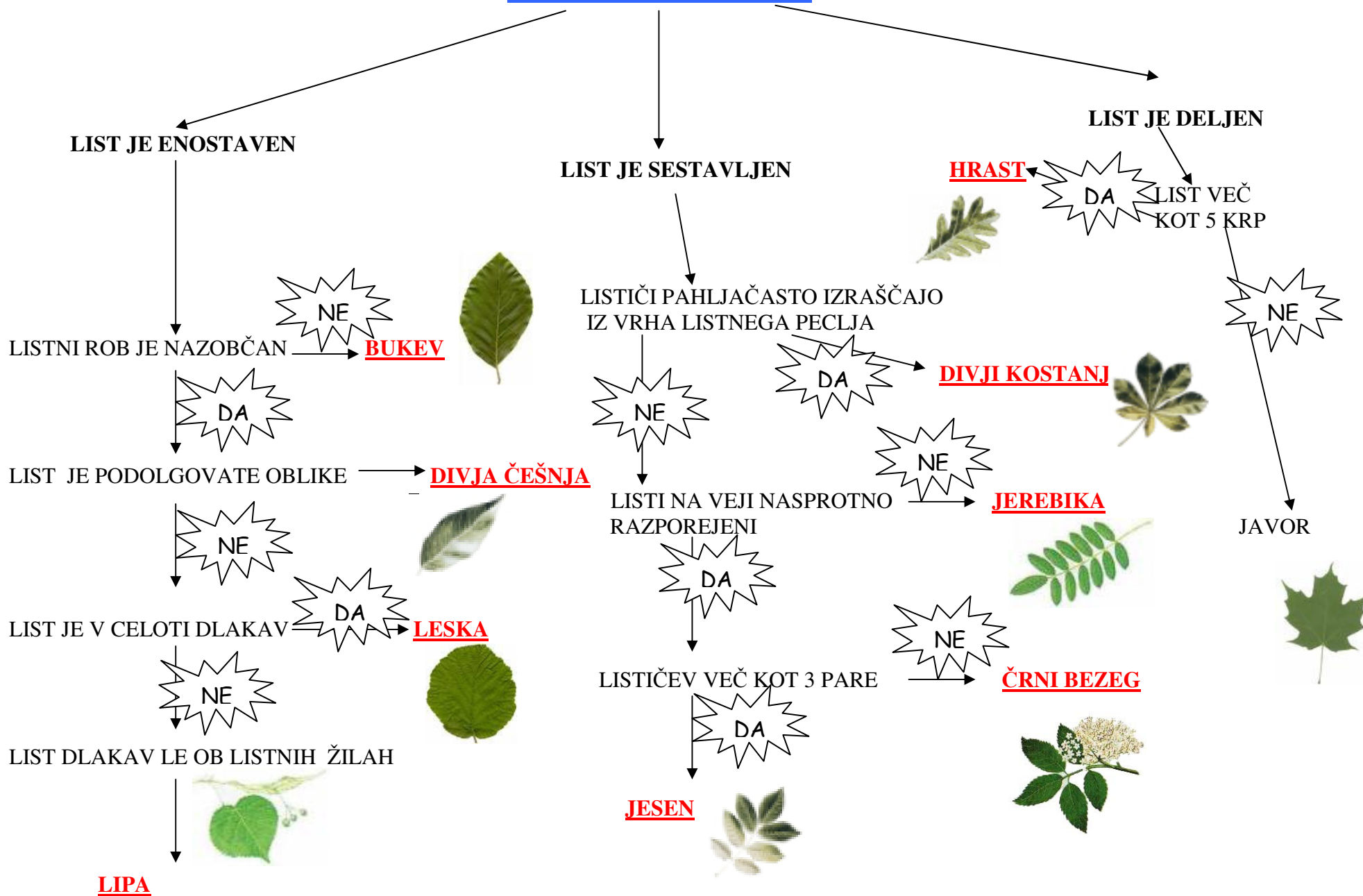
Lesnik, T. in sodelavci. (2001). *Gozdni bonton* (zloženka). Zavod za gozdove Slovenije in Zveza gozdarskih društev Slovenije.

Oldham, J. (2003). *Spoznaj dreves*. Ljubljana, Rokus.

Perko, F., (1995). *Gojenje gozdo*. Ljubljana, Kmečki glas.

Tome, S., (2007). *Skrivnosti gozda*. Ljubljana, Prirodoslovni muzej Slovenije.

LISTI NISO V OBLIKI IGLIC

LISTI SO V OBLIKI IGLIC

IGLICE SO NA VEJICI V ŠOPIH

JE V ŠOPU VEČ KOT 5 IGLIC

NA SPODNJI STRANI IGLIC
STA DVE BELI PROGI

NA ZGORNJI STRANI IGLICE
JE BELA VDOLBINA

JELKA

MACESEN

BOR

BRIN

SMREKA

